

“Vjetrimo se” do nekih boljih preporuka i strategija

“Radon je hemijski element, otkriven 1900. g. Nastao je raspadom radia -226 pa je po njemu i dobio ime. To je jednoatomni gas bez boje, mirisa, radioaktivan je , jako radiotoksičan i kancerogen ako se udiše. Njegovi svi izotopi su radioaktivni. Radon je vjerovatno najređi element na Zemlji , a u tragovima prati druge elemente I rasprostrući se oko njih kao gas u njihovu okolinu dovodi nju radioaktivnom. U skorije vrijeme količina radona dovodi se u vezu sa seizmičkom aktivnošću. On izbija iz torijumovih I uranijumovih minerala , vrlo je opasan jer je izvor alfa zračenja I najveća dopuštena koncentracija u vazduhu je $3 \times 10^{-4} \text{ Bq cm}^{-3}$ ”, kaže Aleksandra Lelević, dipl. tehnolog.

“Da bi se riješio problem širenja radona u Crnoj Gori počeo je sa realizacijom projekat „Mapiranje radona u Crnoj Gori I unapređenje nacionalnog sistema Zaštite od radona.„ U Podgorici je održana druga press konferencija povodom projekta mapiranja radona u Crnoj Gori. Tema press konferencije odnosila se na početak ključne faze projekta - mjerenje radona u gradovima. Glavni ciljevi projekta su završetak mapiranja u Crnoj Gori , objektivna procjena srednje efektivne doze za stanovništvo zbog udisanja radona , edukacija stanovništva o uticaju radona na zdravlje, jačanje kadrovskih I instutucionalnih kapaciteta za mjerenje I mitigaciju radona , I inoviranje nacionalne radonske legistative u cilju njenog usaglašavanja sa direktivama EU I standardima IAEA , kao I priprema nacionalne Strategije za zaštitu od radona sa Akcionim planom, izmjena novog Zakona o zaštiti od radiocionog zračenja, sigurnosti I pravilnika koji uređuje pitanje radona”, rekli su nam iz Agencije za zaštitu životne sredine.

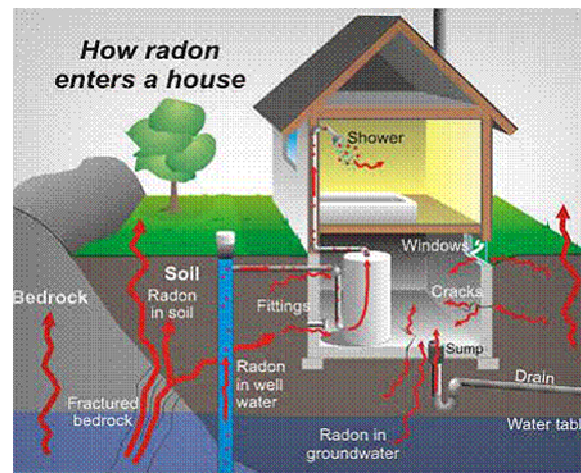
Ispitivanje količine radona već je sprovedeno u nekim crnogorskim gradovima, međutim nije u Nikšiću I niko ne spominje testiranje vezduha u gradu pod Trebjesom. Da li postoji mogućnost da je to zato što se kod njih skriva strah da je najveća koncentracija ovog plemenitog gasa baš u ovom gradu?

“Radon je prirodan gas. Radioaktivan je i prisutan uvijek i svuda u vazduhu koji udišemo. Formira se u tlu i posljedica je radioaktivnog raspada uranijuma, koji se u malim koncentracijama nalazi u stijenama i zemljištu. Radon ne možemo osjetiti čulima, jer je bez boje, mirisa i ukusa. Njegovo prisustvo možemo lako ustanoviti i izmjeriti instrumentima”, kaže Marko Marojević, dipl. fizičar.

“Radon pripada istoj grupi uzročnika raka kao azbest i duvanski dim. U vazduhu stvara radioaktivne čestice koje se udisajem unose u pluća. One se talože i ozračivanjem ćelija tkiva povećavaju rizik oboljevanja od raka. Svjetska zdravstvena organizacija je radon proglasila prvim najvećim uzročnikom raka pluća kod nepušača i drugim najvećim uzročnikom kod pušača”.

“Koncentracija radona u vazduhu na otvorenom prostoru je svuda toliko niska da je bezopasna po naše zdravlje. Međutim, u unutrašnjosti kuće, zavisno od njene konstrukcije, materijala od kojeg je napravljena, ali i naših navika, nivo radona u vazduhu može biti znatno povećan iznad prirodnog. Glavni izvor radona u kući je prirodni gas koji iz tla, kroz pukotine u podu i šupljine oko cijevi ili kablova, ulazi u kuću i tu se, zarobljen zidovima i zatvorenim prozorima, nagomilava. Povećana koncentracija radona može se očekivati naročito u onim boravišnim i radnim prostorijama koje se nalaze u suterenu i prizemlju. Na radonskoj mapi su prikazane srednje godišnje koncentracije radona u boravišnim prstorijama širom države. Ona pokazuje da li u državi postoje područja na kojima se može očekivati povećana koncentracija radona u stanovima i koja su to područja.”, kažu iz Ministarstva održivog razvoja I turizma.

“Ukoliko se pokaže da je povećana koncentracija radona, treba promijeniti podove, riješiti pukotine oko instalacija, češće provjetravati prostorije u zimskom periodu. To je rješiv problem - rekla je Nataša Bjelica iz Agencije za zaštitu životne sredine.

(Foto: Internet)

“Problem sa radonom”, kaže Aleksandar Perović, direktor Ekološkog pokreta Ozon,“ nemaju samo stambeni objekti već se radi o većim površinama. Cijeli gradovi imaju problem sa ovim gasom, a kao najzagađeni smo izdvojili Nikšić. Ovaj problem zahtijeva pažnju i rješenje na nivou cijele države. Problem se ne smije ignorisati i shvatiti neozbiljno. To je materija koje ima u prirodi, ali i u građevinskim materijalima, čija ugradnja prilikom izgradnje nije dovoljno kontrolisana. Kratkoročno rješenje je zamjena podova, međutim, Vlada mora da preduzme mjere kako bi riješila ovaj problem dugoročnom strategijom.”- tvrdi Perović- “ Uostalom, na putu evropskih integracija Crna Gora ima obavezu da u okviru pregovaračkog Poglavlja 15 - Energetika, podoblast Nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja, transponuje odredbe prava Evropske unije u ovoj oblasti u svoj nacionalni strateški i zakonodavni okvir”.